

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

70-51

PIGTRAAD

NR. 1 . JANUAR 1957
12. ARGANG

UDGIVET AF
KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND

**A/S SØNDERBORG
TRÆLASTHANDEL**

**Møller & Co.
SØNDERBORG**

**SØNDERBORG
KAFFERISTERI**

JØRGENSEN & NIELSEN
Maskinfabrik Sønderborg

SPARE- OG LANEKASSEN
for Skanderborg By & Omegn

ARNOLD BERTELSEN
Skanderborg

RICHARD MADSEN
bagemester
Hals

SVEN NORVIN
Hals

**ARBEJDERNES
FÆLLESBAGERI A/S**
Horsens

**SCHUMANN's
HERREMAGASIN**
Viborg

**PRIVATBANKEN FOR
VIBORG OG OMEGN**
Aktieselskab

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid: 9—16).
Telf.: Om dagen Minerva 1336, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bopliedende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, sagfører Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Oberst Fl. B. Larsen, Østerbrogade 28, Kbh. Ø. C. 16.014.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.
Sekretær: Overlærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø.

Den øvrige bestyrelse:

Pastor Aage E. Damtoft, Vesterbro 76, Aalborg.

Sv. Darling, Hillerød.

Seminarieforstander, cand. mag. Paul Holt, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen, Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorffs-lunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa, Banegårdspladsen, Århus.

Bibliotekar O. Leth, Johnstrupsvej 8, Sorø.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft, de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby, Fyn.

Fabrikant Poul Møller, Skive.

Læge Børge Næsted, Sadolinsgade 9, Odense.

Boghandler Otto W. Olesen, Rådhusstræde 2, Randers.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 18 A, Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch, Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Sideallé, København Ø.

Prokurist Otto Schmidt, Kolding.

Dommer K. Thestrup, M. F., Herning.

FORSIDEN:

Modstandsgruppen Holger Danske holdt lillejuledag en mindehøjtidelighed i Ryvangen og nedlagde, ligesom hvert år tidligere, kranse på deres kammeraters grave.

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling: St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid 9—16) Minerva 1336.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark. (Medlem af Dansk Fagpresseforening), Slagelsegade 9, 2. København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30—18,30).

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

Folketidendes bogtrykkeri, Ringsted.

INDHOLD:

	Side
I vil holde hadet vedlige	3
Ungarns-aften	5
Nordmænd kræver	5
Dagbogsblade	7
Planerne i Krusaa færdige ...	11
Gribende skuespil	13
Norsk modstandsmand	15
Flygtningene i Sverige	17
Bog anmeldelser	21

»I vil holde hadet vedlige«

Protest fra interesseret læser

Det var med mange betænkeligheder fra redaktionens side, vi valgte forsidebilledet til nummeret for december. De husker det måske endnu: Jul i Sachsenhausen. Juletræet var rejst på galgebakken. Hvor fangerne i den daglige tilværelse ved appellerne blev tvunget til at se deres kammerater blive hængt, skulle man nu opmuntres ved at se et skønt juletræ med elektriske lys.

Vi var faktisk forberedt på en række protester, men der er kun kommet een til redaktionen. Den kom også omgående — fra en apoteker. Han plejede at lægge bladet frem, men havde nu revet forsiden ud og sendte denne til redaktionen sammen med en protest.

Apotekerens reaktion begrundedes med, at han fandt forsiden smagløs. Den repræsenterede en afgjort forkert bedømmelse fra redaktionens side, hed det i brevet. Og videre hed det: „Vi skal huske“, ja det skal vi, men vi skal ikke vælte os i vore egne tankers skarn.

Brevet sluttede med følgende ord: Jeg ser nu klart tendensen: Hold hadet vedlige, en tendens, jeg ikke kan godtage. Jeg frabeder mig tilsendt flere numre af bladet.

Derefter følger navn og adresse.

Det gør os naturligvis ondt, at vi har såret en abonnent. Men i de mange tanker frem og tilbage om bladets stofvalg, er vi altid blevet stående ved eet standpunkt, som vi hidtil har

fulgt, og som vi fortsat agter at følge, nemlig at bladet skal tilrettelægges sådan, at de tidligere fanger nikker godkendende til det.

Skulle bladet tilrettelægges udelukkende for abonnenterne, var den idé aldrig fremkommet, der resulterede i forsiden i julenummeret.

Til apotekeren, og til andre, der måske tænker som han, uden at de dog har skrevet til redaktionen om det, vil vi gerne sige, at vi intet ønske har om at holde hadet vedlige.

Havde man lejlighed til at se det stof, vi har til rådighed, ville man hurtigt opdage, at vi fra redaktionens side i stofudvælgelsen står med et både kærligt og tilgivende sind overfor vor sydlige nabo. Vi har endog med lys og lygte ledt efter tyskere, som bevisligt har udført en menneskekærlig gerning i de onde år, der jo ikke i Tyskland som her var fem, men 12. Når vi har fundet dokumentarisk stof af den slags, har vi bragt det i pæn behandling og i pænt udstyr. — Men, ja tilgiv os, der har virkelig været alt for få. Vi, der har været Nazi-Tyskland helt inde på livet ved, at en af grundene er den, at de millioner, der tænkte og ville handle menneskeligt, blev tilintetgjort. Hvor og hvordan, ja det ved vel i dag alle. Det drejer sig om mellem 3 og 4 millioner antinazister.

Nej hadet har vi sagt farvel til for længe siden, men vi er opfyldt af en noget anden tankegang end den, apo-

TOBAKSINDUSTRIEN

VESTER VOLDGADE 111 — KØBENHAVN K.

K. B. LARSEN

Civilingeniør
Frederiksgårds Alle 4
København F.
Tlf. Fasan 1072

CARL RØNNEBERG

Civilingeniør M. Ing. F.
Tinglevvej 16 Gentofte
Tlf. GE 6590

P. HOLM & SØN

Muremestre
Onsgårdsvej 37
Tlf. Hell. 1291

H. WILLADSEN

Lyngby Hovedgade 46

AAGE MONIES

Civilingeniør
Hans Jensensvej 29 Hellerup

HELLERUP KULIMPORT A/S

Tuborg Havn

O. W. IVERTSEN

Tlf. 8830 Tuborg Havn Hellerup

HILBERTS SMEDE- & MASKINVÆRKSTED

Aktieselskab
Østbanegade 181 København Ø.

AKTIESELSKABET M. J. BALLINS SØNNER

Valby

HOFFENSETS OFFSET-REPRODUKTION

Blaagaardsgade 23 B Tlf. LU 4360 København N.

CARSTEN WARBURG

Rosenvængets Alle 48 København Ø. Central 7274

Erstatninger kan ventes fra I. G. Farben

Fire tusinde KZ-fanger ventes ifølge et A-P-telegram inden længe at få udbetalt et samlet beløb på tredive millioner D-mark som erstatning for de lidelser og tab, der påførtes dem som slavearbejdere i den store I. G. Farben-koncerns kemiske fabrikker under krigen.

En officiel meddelelse herom bebudedes inden udgangen af januar, men det betonedes samtidig, at I. G. Farben ikke ved udbetalingen af erstatningerne vil erkende at være ansvarlig for KZ-fangernes anvendelse som slavearbejdere.

Erstatningerne vil blive udbetalt som led i et forlig mellem I. G. Farbens likvidatorer og den organisation, der med hovedsæde i New York repræsenterer jødiske erstatningskrav mod Tyskland. Forliget er ifølge autoritative kilder næsten klar til undertegnelse — kun formelle detaljer mangler endnu.

Indtil nu har omkring to tusinde tidligere I. G. Farben-slavearbejdere rejst krav om erstatning, men tallet ventes at ville stige til omkring fire tusinde, når forliget bekendtgøres. De første to tusinde eks-slavearbejdere har tilsammen krævet 66 millioner D-mark.

Forliget er baseret på et forslag fra den vesttyske højesteret, der sidste år behandlede den „prøvesag“, hvorunder amerikaneren **Norbert Wollheim** ved en lavere domstol havde fået bevilget en erstatning på 10,000 D-mark. Han var en af de 30,000 fanger fra Auschwitz-lejren, der under krigen rekrutteredes som slavearbejder.

Under sagen hævdede I. G. Farbens sagførere, at Hitler-regimet og ikke koncernens ledelse havde ansvaret for Auschwitz-fangernes anvendelse som slavearbejdere, og ved forliget vil I. G. Farbens repræsentanter fortsat benægte koncernens ansvar og kun betegne forliget som et led i opløsningen af koncernen — i sin tid Tysklands største — og som en hjælp til nazismens ofre.

- A. P.

Dagbogsblade

8/12.

Napoleon som minde for faldne danske nazister.

Arhuus Stiftstidende bragte i dag følgende meddelelse:

ODENSE (spec.) — Det har vakt opmærksomhed, at billedhuggeren *Stig Harder Olsen*, Faaborg, af kredse, hvis navne han ikke ønsker at oplyse, har fået bestilling på et monument, der skal rejses over faldne nazister.

I sit atelier i Dyreborg har han fremstillet et udkast, og som motiv har han valgt Napoleon til hest.

Billedhuggeren udtaler, at han finder, det er en sympatisk tanke at rejse et monument for de personer, der fulgte Hitler.

17/12.

Film-aften i fangeforening til fordel for Ungarn.

Gestapofangerne i Aalborg afholdt filmsaften i BIO. Overskuddet gik til Ungarnshjælpen.

Der vistest to meget omtalte film om Ungarn, en lettisk film, der handler om russernes bortførelse af befolkningen og til slut julemærkefilmen.

19/12.

Rundt tal.

Medlem af Danmarks Frihedsråd, fhv. minister Frode Jakobsen fyldte 50 år.

22/12.

300 juletræer langs grænsen mellem Vest- og Østtyskland.

På den vestlige side af den 1.326 kilometer lange grænse mellem Øst- og Vesttyskland er der i den sidste tid blevet rejst 300 juletræer, hver forsynet med 30 elektriske lys. Det er meningen, at julelysene skal tændes juleaften som en hilsen fra den frie verden til den østtyske befolkning, og ly-

sene bliver derefter tændt hver aften i jule-ugen.

Træerne er anbragt på højtliggende punkter, hvorfra de kan ses i vid omkreds.

23/12.

Den svensk-danske forståelse skal fremmes.

Femte Maj-Fonden i Göteborg har foretaget sin 11. uddeling af stipendier til unge danske, der ønsker at studere svensk kultur og svensk samskuds- og erhvervsliv.

Stipendierne gælder til studier eller uddannelse i Sverige i året 1957.

Samtidig har fondens styrelse tildelt forfatteren Erik Aalbæk Jensen, Osted, Kaj Munk-stipendiet for 1956 som anerkendelse af hans litterære produktion. Stipendiet skal anvendes til studier i Uppsala og Stockholm i forbindelse med et planlagt værk om den nordiske vikingetid. Stipendiet kan anvendes over en periode af tre år.

Femte Maj-Fonden, hvis formand er den danske generalkonsul i Göteborg, Jes Schyfft, stiftedes i 1945 af de midler, der blev tilovers, da komiteen for hjælp til danske flygtninge i det vestlige Sverige ophørte med sin virksomhed, og dens navn skal være et minde om Danmarks befrielsesdag. Hidtil har fonden uddelt 78 femte maj-stipendier og 6 Kaj Munk-stipendier.

Erik Aalbæk Jensen har skrevet en række romaner, og i 1955 tildelte danske forfattere ham „Kollegernes ærespris“.

Som student deltog han i frihedskampen og arresteredes i 1944 som medlem af en våbengruppe. Han sad i Vestre Fængsel en tid, derefter i Dachau og Neuengamme, hvor han blev befriet ved greve Bernadottes aktion.

24/12.

Juleaften i Ryvangen.

Juleaften samledes en skare i Ryvangen efter indbydelse af foreningen Gestapofangerne. Direktør Ole Lipmann, Dansk Røde Kors, talte, og Studentersangerne gjorde aftenen til en gribende oplevelse.

BIRK & BOE Hjørring
JOHS. ANDERSEN DAMGAARD Hjørring
BØRGE BERTHELSEN aut. Austin forhdl. Tlf. 1437 Hjørring
ANTHON JENSEN tapet- og farvehandel Tlf. 107 Hjørring
BØRGE KRISTENSEN radio, elektro-hegn Tlf. 611 Hjørring
THOMAS JENSEN & SØN bogbinderi Tlf. 811 Hjørring
ANDR. JENSEN & SØN cykler en gros Tlf. 407 Hjørring
WAGNER LAURSEN aut. vand- og gasmester Tlf. 6 Hjørring
J. SØRENSEN HOLT korn, foderstof- og kulforretning Tlf. 636 Hjørring
A/S HJØRRING AUTOHANDEL Tlf. 1070 - 1071 - 1670 - 1671
A/S M. J. BALLINS SØNNER Hjørring
Urmager ERIK HYTEL Hjørring
BØRGE CHRISTENSEN Hjørring
AHLMANN — Hjørring

CHR. CHRISTENSEN Manufaktur - Tricotage Tlf. 940 Hjørring	
A/S JENSEN & KJÆRSGAARD Tlf. 2000 (fl. lin.) Børsen, Hjørring	
HJØRRING JERN- OG STALFORRETNING A/S	
HJØRRING AMTS ANDELS-SVINESLAGTERI	
Hjørring Møbel- og Madrasfabrik	
CHR. KJÆRGAARD Aktieselskab Tlf. 1021 - 1022 Hjørring	
RASMUSSEN & SCHIØTZ Sct. Knudsvej Hjørring	
ALMAR FREDERIKSEN Stokbrogade 5 Hjørring	MARINUS MADSEN A/S Hjørring Tlf. 354 - 355 - 1053
G. ØSTERGAARD SØRENSEN aut. højspændings installatør Strømgade 12 Hjørring	R. HESNER statsaut. revisor Hjørring
NORDJYSK KAFFE-IMPORT Tlf. 111 Hjørring Tlf. 1711	A/S CHR. HOLMEN Hjørring
KØBMANDSGARDEN Børsen Hjørring	AUTOMOBILHUSET O. F. Andersen Tlf. 400 Hjørring Tlf. 401
BETONVAREFABRIKEN „GODTHÅB“ — Hjørring Slagtermester JOHS. O. HALLE Hjørring	I/S VESTERGAARDS BOGTRYKKERI Hjørring
JOHAN JENSEN Østergade 57 Hjørring	ARBEJDERNES FÆLLESBAGERI Hjørring
„HERNING“ Østergade 61 Hjørring	
HANS KAAS Hjørring	
SAMS & SØN Hjørring	

24/12.

Steriliserede kvinder i Auschwitz.

Fra Kiel meddeles:

Mod den tidligere ledende læge ved koncentrationslejren Auschwitz, professor, dr. Carl Clauberg, er der ved nævningeretten i Kiel rejst anklage for svær legemsbeskadigelse i mindst 170 tilfælde og legemsbeskadigelse med døden til følge i mindst fire tilfælde.

Clauberg har ifølge meddelelse fra Kiels statsadvokat tilstået, at han i de nazistiske koncentrationslejre Auschwitz og Ravensbrück i forståelse med SS-føreren Heinrich Himmler har steriliseret et større antal kvindelige fanger, som var interneret af racemæssige grunde.

Clauberg har herunder tildels bejst sig af hjælp fra to ikke-medicinere, som foretog indgrebene efter hans anvisninger.

Clauberg, der i oktober 1955 er vendt hjem til Vesttyskland fra sovjetisk fangenskab, har i over et år siddet i undersøgelsesarrest. Til processen er der indkaldt talrige vidner fra USA, Holland, Polen og Frankrig.

27/12.

Udvalg om presse og radio under en krig.

Regeringen har nedsat et udvalg med fhv. overborgmester H. P. Sørensens som formand og med det formål at behandle spørgsmålene i forbindelse med opretholdelsen af de civile myndigheders informationsvirksomhed og af pressens, herunder radioens, virksomhed i det hele under krig eller udsigt dertil.

Udvalget vil til regeringsudvalget komme med udtalelser om og forslag til de forholdsregler, der bør træffes eller planlægges på dette område.

1/1.

Eneste overlevende fra Oradour-Sur-Glance i ægteskabets havn.

1. januar viedes den unge franskmand Roger Godfrin. Der knytter sig det særlige til denne begivenhed, at Roger var den eneste overlevende, da SS-divisionen øvede sine masakre

mod den franske by Oradour-Sur-Glance. Roger var dengang en skole-dreng på kun 8 år. Han reddede livet ved at springe ud af et vindue i skolen og søgte tilflugt i en skov uden for byen. Om Oradour-Sur-Glance henvises iøvrigt til en udførlig artikel i Pigtråd side 103—107 for 1956.

1/1.

Vore personlige oplevelser træder i baggrunden.

Nytårsdag talte kongen fra Amalienborg. Han sagde bl. a.:

I nat tog vi afsked med året 1956, et år på godt og ondt. Uanset hvordan året er gået for den enkelte, med de glæder eller sorger, tilværelsen har bragt med sig for hver af os, vil vi — når vi ser tilbage — uvilkårligt lade vore personlige oplevelser og forhold træde i baggrunden og særlig fæstne os ved de sidste måneders begivenheder udenfor vort lands grænser. Disse begivenheder med deres menneskelige tragedier og deres tilsidesættelse af, hvad vi må anse for selvfølgeligelige retsbegreber og menneskeretigheder, har gjort et dybt indtryk i vore sind og står i stærk modsætning til de forhåbninger, vi ved årets begyndelse nåede.

1/1.

Frihedens pris — stadig årvågenhed.

Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen *henvendte sig i sin nytårstale i særlig grad til de ganske unge*, idet han sagde:

— Den sidste tids begivenheder har rystet os alle, sagde han bl. a. Men ud af frygt gror ingen frugtbar fremtid. *Frihedens pris er bestandig årvågenhed.* Jeg vender mig ganske særligt til de unge med disse ord. I, der endnu ikke er mere end et par og tyve år, har næppe som vi andre den bitre erfaring om den tid, da vort eget land ikke var frit. Til gengæld har Ungarns skæbne gjort frihedens begreb levende for os, så det ikke hurtigt kan glemmes — den frihed, der, som Nordahl Grieg sagde det, er uundværlig som menneskets åndedræt. *Ungarns lod kalder til eftertanke og til aktivt politisk medarbejde for vort demokratiske samfunds ideer.*

Ungarns studenter

Ambulancen tuder —

Under råb og skrig
går en kamp gennem gaden,
der er opfyldt med lig.

Det er Ungarns studenter
med våben i hånd,
der søger at fri sig
af snærende bånd.

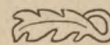
Og I rejste en stemning —
var først, da det gjaldt —
og med ære på
barrikaden I faldt.

Det er frihedens kamp
mod en overmagt,
der er fremmed
og ej med jer ære i pagt.

Og i strømme af blod
har I skrevet jert navn,
men en verden jer ta'r
i sin hjælpende favn.

Om ikke med våben —
så vid, hver student,
det er jer, den er tiltænkt,
den hjælp, der bli'er sendt.

WILLADS JENSEN.

Sovjetunionen har ratificeret

UNESCOs konvention om beskyttelse af kulturværdier i tilfælde af krig. Konventionen stammer fra 1954, da den godkendtes på en international konference i Haag. Den sigter i første række på at hindre, at kultur-skatte bortføres til andre lande under krig. Foreløbig har ialt 10 lande ratificeret aftalen.

<p>FREDERIKSHAVN MEK. KEDELRENSERI Tlf. 395 L. Pedersen</p>
<p>C. CHRISTENSEN & SØN bageri & conditori Tlf. 34 Frederikshavn</p>
<p>SALON „HENNA“ Kallsvej 4 Frederikshavn</p>
<p>F. LOHSE ANDERSEN „Møllehuset“ Tlf. 148 Frederikshavn</p>
<p>H. C. KRAGSKOV frugt en gros Tlf. 1516 Frederikshavn</p>
<p>FREDERIKSHAVNS MINERALVANDSFABRIK Gl. Torv Frederikshavn</p>
<p>EMIL SØRENSENS EFTF. Elektroinstallation Frederikshavn</p>
<p>BØRGE HANSEN Tlf. 73 Brønderslev</p>
<p>BRØNDERSLEV SPAREKASSE</p>
<p>E. W. GADE Herreekvipering Brønderslev</p>
<p>HØY HANSEN Manufaktur — Tricotage Tlf. Brønderslev 125</p>
<p>GARDEROBE PRESSEN Poul Rod Brønderslev Tlf. 148</p>
<p>K. POULSEN Gørtleri og metalstøberi Tlf. 174 Brønderslev</p>

<p>JØRGEN V. JOHANSEN Aut. Bur-Wain og Ferguson-traktor forhandl. Tlf. 789 - 489 - 1717 Frederikshavn</p>	
<p>RASMUSSEN & STISAGER A/S Afd. Frederikshavn</p>	
<p>TH. HANSEN A/S G. M. forhandler Tlf. 310 - 311 - 1320 Frederikshavn</p>	
<p>Cafe »GINE« Frederikshavn</p>	
<p>A/S PEDER NIELSEN Pedershaab Brønderslev</p>	
<p>PEDERSHAAB MASKINFABRIK Brønderslev</p>	
<p>Aktieselskabet PEDERSHAAB JERNSTØBERI Brønderslev</p>	
<p>HAGBART N. SIMONSEN Kolonial — Vin — Delikatesse Tlf. 147 Brønderslev</p>	<p>CEMENTSTØBERIERNES REDSKABSFORSYNING Brønderslev</p>
<p>EINER BERTELSEN Tapet- og farvehandel Tlf. 121 Brønderslev</p>	<p>skotøjshandler JACOB CHRISTENSEN Brønderslev</p>
<p>A. JUUL LARSEN Østergade 15 Tlf. 64 Brønderslev</p>	<p>MAGASIN AGERBÆK Carl Lauritsens eftf. Tlf. 38 Brønderslev</p>
<p>P. HARDAHL købmand Tlf. 265 Brønderslev</p>	<p>Aktieselskabet BRØNDERSLEV BANK SINDAL SAVVÆRK & MASKINSNEDKERI</p>

Planerne om Krusaa mindepark er nu udformet

Rejses, hvor fangerne vendte til livet.

EFTER at det statsministerielle udvalg til anbringelse af mindesmærkerne i Kruså i fjor afgav en enstemmig betænkning, der blev godkendt af statsministeriet, sendtes sagen til amtmanden i Aabenraa til videre foranstaltning. Amtmand C. Vagn-Hansen oplyser, at der for tiden forhandles med vejdirektoratet om tilskuddet til gennemførelsen af planen, der jo er nøje forbundet med forlægningen og udbygningen af hovedvej 10 sydfor Korsvej-krydset.

Amtsvejvæsenet i Aabenraa har ladet fremstille en model af den kommende mindepark, der anlægges på skråningen øst for hovedvejen. Som det fremgår af hosstående af-

bildning, bliver den nye hovedvej meget bredere end den gamle, af hvilken en kortere strækning med den gamle brolægning bevares og indgår i mindeparken.

Medens den Bernadottesten, der for nogle år siden blev rejst på sit nuværende sted — giverne har ikke ønsket stenen flyttet — får fire andre mindesmærker plads i mindelunden.

Det er, idet vi henviser til tallene på gengivelsen af modellen, følgende:

1. Mindesmærket for Christian den 10.s møde med sydslesvigerne i 1920 forbliver på sin nuværende plads.

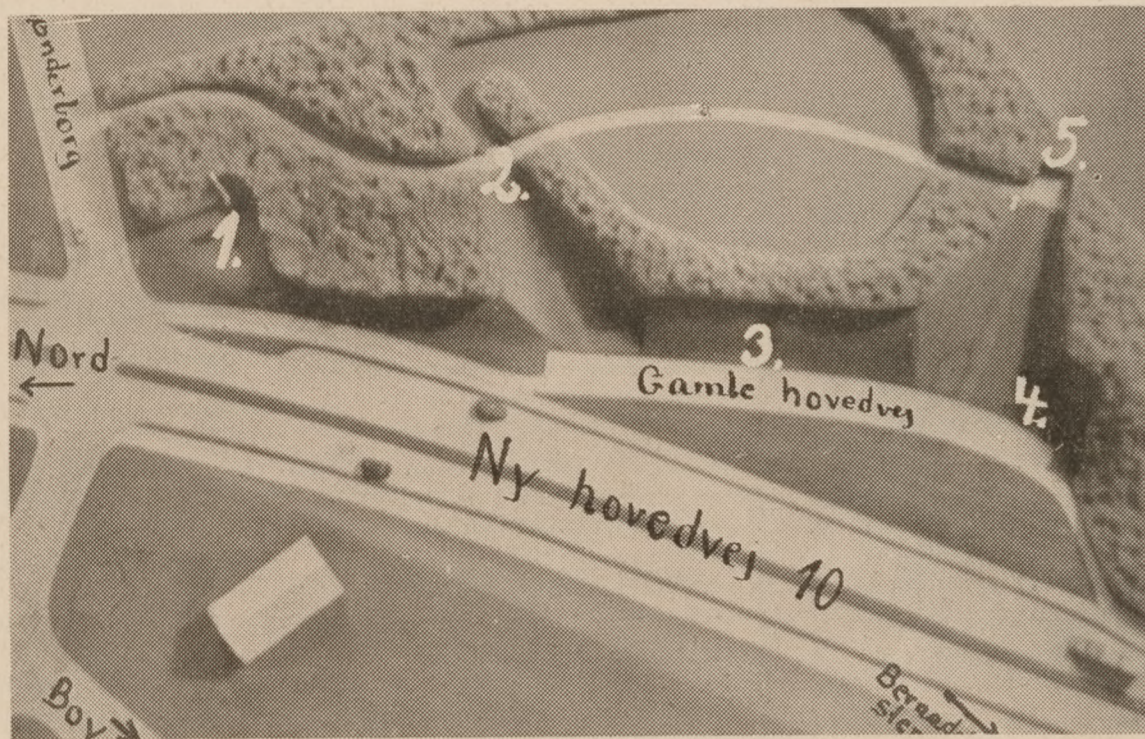
2. Mindemuren for de i koncentrationslejre omkomne gendarmere. Den flyttes fra sin nuværende plads ved korsvejen.

3. Ved den gamle hovedvejsstrækning tænkes det mindesmærke an-

bragt, som Bernadotte-komiteen agter at rejse.

4. Lidt længere syd på, men ligeledes ved den gamle hovedvejsstrækning, anbringes den bautasten, som udenrigsminister Halvard Lange afslørede i Kruså den 5. maj 1955. Bautastenen står som bekendt på den vestlige side af hovedvejen, men skal altså også overflyttes til mindeparken. Det er indskriften på denne sten, der fortæller, at „på denne vei kom i våren 1945 tusener av norske palitiske fanger hjemover fra nazistiske fengsler og koncentrationsleirer“.

Den norske bautasten får en meget smuk plads ved den sydlige indgang til den gamle hovedvej, på hvis brosten de hvide busser kørte nordpå, mod friheden, med de mange fanger. Da store dele af hovedvej 10 mellem den nye og den gamle grænse allerede er udbygget og resten med tiden følger efter, har det også historisk betydning i andre henseender at bevare en del af den gamle landevej.

Vi gengiver her den model, som amtsvejvæsenet i Aabenraa har ladet udføre af den påtænkte mindepark i Kruså. Man ser Kruså Korsvej samt den nye brede hovedvejsstrækning, hvortil en del af jordarbejdet er udført, og den del af den nuværende hovedvej, der skal bevares og indgå som et led i mindeparken. Tallene angiver den kommende placering af mindesmærkerne, som nævnt i artiklen.

SÆBY MOTOR COMPAGNI		
SÆBY TRÆLASTHANDEL A/S		
SÆBY ANDELSMEJERI		
SÆBY & OMEGNS SPAREKASSE		
HARALD CARSTENS Sæby		
OLUF MYHRMANN Sæby		
B. P. STATIONEN Tlf. 212		Sæby
A. PEDERSEN Havnen		Sæby
MINERALVANDSFABRIKKEN Tlf. 335	„SÆBY“	Sæby
FRODE THOMSENS SKOTØJSMAGASIN Sæby		
Knud Olsen CITY-RENSERIET Sæby		
MASKINFABRIKEN PLUTO A/S Sæby		
A/S SÆBY PAKETFART		

ØSTVENDSYSSEL ANDELSSVINESLAGTERI		
A/S SÆBY FISKE-INDUSTRI		
AKTIESELSKABET SÆBY BANK		
N. NØRREGAARD Tlf. 313	Murermester	Sæby
SÆBY JERNSTØBERI & MASKINFABRIK A/S	Hirtshals Vaadbinderi Tlf. Hirtshals 108	
Møbelhandler CHRISTENSEN & SØNNER Sæby		
E. M. B. v. N. Fladeland Iversen Løkken		
A/S LØKKEN BANK Filial af A/S Hjørring Diskonto Bank	HIRTSHALS FISKE-HERMETIK A/S	
EJNER NIELSEN Slagterforretning Tlf. 49	Taars	LÆSØ BANK Filial af Frederikshavn Bank
LÆSØ GARNSPINDERI A/S		

En gribende teaterforestilling er skabt af Anne Franks dagbog

Skuespillet har også succes i Tyskland

Anne Frank var kun 13 år, da hun sammen med sine forældre blev interneret på et loft i Amsterdam. Hun var i udstrakt grad den, der holdt humøret oppe hos de fortvivlede.

Anne Franks Dagbog er blevet dramatiseret og har nu samlet mere end 50 fulde huse på Allescenen.

Det begyndte med, at Allescenens unge primadonna, Helle Virkner, for nu et år siden kom med stykket, der dengang lige havde haft premiere i USA.

Men direktør Arne Weel havde ikke de fornødne penge til at sætte det op. Så kom tre teaterkolleger uopfordret og tilbød den økonomiske støtte til stykkets opførelse — og det er blevet en af de helt store succeser.

Den blev anlagt af danske ingeniører midt i forrige århundrede og var en af tilbagetogsvejene fra Dannevirke i 1864.

Tallet 5 på afbildningen angiver placeringen af nogle bænke, hvorfra der er udsigt til den gamle og den nye hovedvej.

Det er hensigten at grave slugter fra den gamle hovedvej op til såvel gendarmernes mindemur som til de nævnte bænke. Iøvrigt bliver arealet meget smukt beplantet, og der anlægges spadsrestier.

Stykket udspilles fra begyndelsen til enden på et loft i en bagbygning i Amsterdam. Familien Frank består af hr. og fru Frank samt to døtre, hvoraf den ene er Anne. Familien boede oprindeligt i Tyskland, men da forfølgelserne satte ind, flygtede familien til Holland. Men også her blev freden forstyrret, da tyskerne rykkede ind i landet, og familien fandt da, sammen med en anden familie på tre medlemmer et fristed på et loft ovenover et kontor, hvor der arbejdedes fra morgen til aften.

Indenfor kontorets arbejdstid må nu de syv mennesker kun bevæge sig på strømpesokker. Først sent på aftenen kan de gå med fodtøj på, men muligheden for at forlade loftet er dog ikke til stede.

Senere forøges familien med et nyt medlem, en tandlæge, der kun skulle skjules der et par nætter — men han forblev på loftet.

Den sparsomme mad får de otte mennesker af kontorets indehaver og dennes hustru. Deres besøg er en kærkommen afveksling i den ensformige tilværelse, og besøgene betyder desuden liv eller lød for dem i egentlig forstand, for når lemmen i gulvet går op, kommer det daglige brød, der skaffes af venner trods en stram rationering.

Her på loftet er Anne Frank det opmuntrende moment. Hvor der er trist og dødkedeligt, skaber hun fest, og trods sine kun 13 år fører hun flittigt dagbog. Hun fortæller om livet på loftet så levende, at man kan følge de svingende sindsstemninger fra dag til dag. Ja, man kan endog følge hendes egen personlige udvikling fra pige til kvinde, og man betages gang på gang af undren over hendes evne til at få solen til at skinne på et loft i en bagbygning.

Men en dag hviner bremserne fra en

bil, der standser op neden for huset. Støvletramp og dundren på dørene.

Hvad der derefter fulgte, skal man tænke sig til, men man forstår dog tydeligt, at hele familien føres bort og omkommer på nær een, nemlig hr. Frank selv. Som eneste overlevende dukker han en dag efter befrielsen op på loftet og finder Annes dagbog. Det sidste, man hører i teatersalen, er de ord, som Anne Frank skrev lige inden tyskerne slæbte af med hende: „Men jeg tror alligevel, at menneskene er gode“.

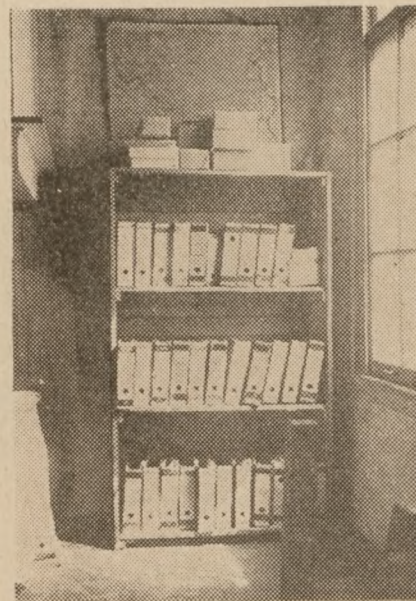
Det er tydeligvis tanken at lade Annes livsfilosofi være de sidste ord, der ydes til teatergængerne.

Stykket spilles på en betagende måde med Ebbe Rode og Helle Virkner i hovedrollerne og i Berthe Qvistgårds iscenesættelse.

Det er et interessant træk i tidens ansigt i dag, at et så alvorligt og dystert stykke har kunnet blive en publikumssukces.

Mere forbløffende er det dog, at stykket for tiden spilles i Tyskland på en del store scener. De mange tyske teatergængere klapper ikke, men forlader salen tavse og grebne.

F-k.

Til loftet, hvor familien Frank var interneret i godt 2 år, var der kun adgang gennem en trappe, der førte op til en loftsluge. Døren til opgangen skjultes om dagen af denne reol med de mange fakturabind.

**FALCKS REDNINGSKORPS
AALBORG, A/S**

**AALBORG OLIE &
BENZIN KOMPAGNI A/S**

HANDELSTRYKKERIET
A. M. Johansen & Søn
Aalborg

H. ULF NIELSEN
Aktieselskab

GLOBE
Ved Stranden 3, Aalborg
Telefon 7304 - 8407

HARALD JENSEN & SØN
Østerbro Aalborg

BOMHOLTZ LARSEN
Søndergade 45 Aalborg

THOMAS JENSEN
Tricotagefabrik
Tlf. Aalborg 4283

ØSTBYENS BOGHANDEL
Erik Pedersen
Tlf. 9384 Aalborg

HARALD PETERSEN
Cykler — Symaskiner
Tlf. 5929 Aalborg

A/S AALBORG MARGARINEFABRIK

ANDERSEN & CORDES A/S
Postbox 114 Aalborg

M. THOMSEN STØTT & SØN
Kong Chr. Alle 6 Aalborg

Aktieselskabet
DE SMITHSKE JERNSTØBERIER & MASKINVÆRKSTEDER
Aalborg

STENIUS CHRISTENSEN
Muremester & entreprenør
Schlepppegrellsgade 78, Aalborg Tlf. 4458

FABRIKSARBEJDERNES FAGFORENING
Aalborg

SØLVSMED N. J. ØRSNESS
Algade 67 Aalborg Tlf. 832

A. RIIS AKTIESELSKAB
Nr. Sundby

A/S A. ANDERSENS
STÅLVAREFABRIK
Godthaab st. Jylland

VRAA
ANDELS-SVINESLAGTERI

**A/S VRAA KORN &
FODERSTOFFORRETNING**
Tlf. 89

AKTIESELSKABET
VRAA BANK

NIBE OG OPLANDS BANK
Aktieselskab

KROGH's PAPIRLAGER A/S
Aalborg

**NIBE & OMEGNS
BRUGSFORENING**
Telefon 4 Nibe

Fremtrædende norsk modstandsmand død

Direktør Sand, der som 60-årig gik ind i frihedskampen og blev frygtelig mishandlet.

Den kendte norske modstandsmand direktør Lauritz Sand, der gennem sit ukuelige mod i besættelsesårene og den hårde skæbne, der ramte ham, er blevet en slags symbol på den norske modstandsbevægelse, er død på Bærum sygehus, 77 år gammel.

Lauritz Sand, der blev invalid under tyskernes tortur, var blevet indlagt nogle timer, før han døde, for en hjertelidelse, men han har tidligere tilbragt flere år på Bærum sygehus.

Lauritz Sand blev anholdt af ty-

skerne allerede i 1941 efter at have udført et værdifuldt arbejde i den norske efterretningstjeneste. Sand blev solgt for lurvede 3000 kr. Året forinden var han vendt hjem til Norge fra Java, hvor han havde udført sin livsgerning. Han, der var født i Trondheim, rejste som kun 20-årig til Java, og han kom på officersskole i Batavia. Senere blev han ansat ved generalstabens topografiske opmålinger, og han deltog i krigsoperationer på de østindiske øer. I 1907 tog han sin

afsked fra militæret på Java og gik over i plantagedriften, hvor han beklædte ledende stillinger.

Kort efter hans hjemkomst til Norge kom tyskernes invasion, og Lauritz Sand tog straks del i modstandsarbejdet. De tyske nazister underkastede ham efter hans arrestation den forfærdeligste tortur, rykkede hans negle af og mishandlede ham groft under forhørene. Sand bevarede imidlertid sin standhaftighed og modstandskraft, men efter at have tilbragt 3½ år som tyskernes fange, måtte han et lignende tidsrum på hospital efter befrielsen. Han fik på sygesengen overrakt Sct. Olavsordenen personlig af Kong Haakon, der var en af Lauritz Sands personlige venner. Også Kong Christian X kendte Sand personlig.

Til Lauritz Sands liv og levned hø-

Til v.: Kong Håkon hilser på Lauritz Sand i anledning af afsløringen af NEJ-Bautastenen, der ses til højre. Bautastenen er rejst i vejkrydset „Grini—Slituvejen“. Det var en korsvej for 19247 politiske fanger i okkuperingsårene. På bautastenenes bagside står: „Lauritz Sand. Grini 26/9-41 — 8/5-1945. Skjenket af Griniklubben. Reist af Bærum Kommune“. — Busten er modelleret af den danske billedhugger I b Schmedes.

WORNING

FARVER - LAKKER - TAPET
Aalborg

„HERNING“

Carl Davidsen
Algade 10—12 Aalborg

AALBORG DAMPVASKERI
Fredericiagade 13—15 Aalborg

M. KRAGELUNDS FABRIKER
Aalborg

PALÆ TEATRET
Aalborg

**CEMENTARBEJDERNES
FAGFORENING**
Aalborg

L. K. KRISTENSEN & SØN
Radio — cykler og cykledele
Tlf. 1910 Aalborg

A. W. MILLING
Aktieselskab
Tlf. 88 og 89 Aalborg

KONDITORI-HJØRNET
Tlf. 4300 Aalborg

**ARB. KUL & KOKS IMPORT
A/S**
Aalborg

**AKTIESELSKABET
AALBORG FODERSTOFIMPORT**

„JYLLAND“s
DAMPFARVERI
Tlf. 813 Aalborg

PALADS-TEATRET

Aalborg

CITY-BIO

Aalborg

AALBORG VÆRFT A/S

N. K. Strøyberg & Co's efft.

Aalborg

A/S HAVNEMØLLEN

Aalborg

BOSTON

Aalborg

SØREN JENSEN & CO.

Aalborg

Aalborg Stiftstidende

SAGFØRER-AUKTIONERNE
Borgergade 6 Tlf. 5131 Aalborg

B. BECHS SALATFABRIK A/S
Box 93 Aalborg

rer uløseligt hans NEJ til de tyske okkupanter. „Nej“ var parolen for „Banden Sand“, et ekko af den norske konges ord til tyskerne. Nej til alle magtbud fra tysk side. Gestapochefen Fermer hvædede det: „Dette konsekvente NEJ har bragt mig og mine mænd til at gå fra sans og samlings“.

Ordene skulle samtidig være en slags undskyldning for den hårde tortur.

„Vi vidste, at *han* vidste ting, som vi ikke vidste, men Nej og en hånlige latter var alt, hvad vi kunne få ud af ham. Det gjorde mig gal“, sagde Fehmer.

Sands sidste NEJ faldt natten før kapitulationen. Bølgerne gik højt mellem Wehrmacht og SS om problemet: Kapitulation eller forsvar af „Fæstningen Norge“. Der stod 400.000 tyske soldater i Norge.

Sand var presset hårdt i forhørene. Man påstod, at han havde forbindelse med antinazister indenfor Wehrmacht, og man sagde til ham, at den eneste redning var, at han talte nu.

Sand havde virkelig gode informationer fra antinazister. I en cigaret havde han således fået meddelelse om, at freden skulle sluttes søndag, og at Wehrmacht gik ind for kapitulation.

Natten til torsdag før kapitulationen blev Sand i nattens mulm og mørke hentet og i al stilhed bragt fra Grini til Gestapos tilflugtssted inde i hjerget ved Furulund. Der stod vagtposter ved alle dørene i fængselet. Sand lå på en sygebåre, og soldaterne, som bar båren, havde hvide bukser på. Det skulle altså gå til eksekutionpelotonerne. Der var ikke meget håb mere.

Inde i hjerget herskede der den allerstørste forvirring. Alle skreg og skrælede i munden på hinanden.

Da råbte Fehmer til Sand: „Nu gælder det om at tale. De får 5 minutter“.

Prompte lød det fra Sand: „Jeg behøver ingen fem minutter. Mit svar er et prompte NEJ!“

Der blev pludselig dødsstille inde i hjerget. Lidt efter blev Sands båre løftet ud. Fehmer bestilte en bil og rejste til Larvik, hvor han begik selvmord.

I stedet for at blive skudt, blev Sand

i al stilhed bragt tilbage til cellen. Samme nat besluttede tyskerne sig til at opgave kampen til „den bitre ende“!

Foruden Sct. Olavsordenen havde Sand den amerikanske „Medal of freedom“, og der er efter krigen i Eiksmarka i Bærum rejst en Buste af

ham. De seneste år har han været stærkt lidende af eftervirkningerne fra den grusomme behandling, nazisterne underkastede ham, men trods dette gik han med stor iver op i arbejdet for at gennemføre kravet om tysk bod til ofrene fra frihedskampen.

De danske flygtninge i Sverige. — V.

Hvordan trivedes flygtningene?

I de foregående artikler i denne serie har redaktør **Per Møller** fortalt forskellige træk om, hvordan der blev sørget for flygtningene, og hvordan deres daglige tilværelse formede sig. I denne artikel skildres dels, hvordan flygtningene befandt sig, og senere hvordan man modtog de deporterede danske, der overførtes til Sverige hen mod krigens slutning.

De danske flygtninge i Sverige må have ført en misundelsesværdig tilværelse — således har det ofte lydt fra de danskere, der måtte tage vilkårene, som de var i det besatte Danmark. Der er heller ikke tvivl om, at der er adskilligt hold i denne bedømmelse. De danskere, der var flygtet til Sverige, havde adgang til mangt og meget af det, som man savnede hårdt i Danmark. De kunne få cigaretter og chokolade, de kunne få tøj og sko, de kunne se engelske og amerikanske film, og de behøvede ikke at frygte Gestapo eller HIPO. Flygtningene havde så at se „tyvstartet“ med den befrielse, som folk i Danmark sukkede og længtes efter. Var der da ikke al mulig grund til at mis-

unde de 18.000 danske flygtninge i Sverige?

Jo, på sin vis var der grund til det. Herom er der ingen tvivl. Men på den anden side må det ikke overses, at de fleste flygtninge kom ud for et nyt psykisk pres, så snart de var blevet frigjort fra det pres, som fulgte af besættelsestidens vilkår herhjemme. Når flygtningen kom til Sverige, var han pludselig revet ud af det samfund, hvoraf han var en levende bestanddel, og han følte sig ofte som et nytteløst individ, uden funktion og opgaver, oftest til mere besvær end gevinst. Bekymring og ængstelse for „dem derhjemme“ spillede en stor rolle. Dybest var modløsheden i reglen hos dem, der havde været knyttet til modstandskampen, og som efter flugten var afskåret fra alle muligheder for aktiv deltagelse. De bebrejdede tit sig selv, at de havde „svigtet sagen“ til fordel for deres egen sikkerhed. Mange flygtninge var også mærket af farlige og dramatiske hændelser under flugten fra Danmark til Sverige. Der er ikke tvivl om, at meget vide kredse blandt de danske flygtninge var hjemsogt af mere eller mindre klart udtalte neuroser. Urolige drømme var et af de almindeligste symptomer. Et gennemgående motiv i drømmene var den skræmmende oplevelse, at man var tilbage på besøg i Danmark, besøgte venner og familie, deltog i illegalt arbejde o. s. v. — men drømmen sluttede altid med, at man vågnede, badet i sved og rystende af rædsel, fordi man

SPECIALTRYKKERIET
KOH-I-NOOR A/S

Odder

ODDER TRÆLASTHANDEL
Aktieselskab

**ODDER JERN- &
STØBEGODSFORRETNING A/S**

LADEGAARD & CO A/S
statsaut. elektro-installatør
Odder Tlf. 34 - 35 - 215

MEJERIET „AAHOLM“
Odder

HENRY KRISTIANSEN
Tømremester
Rosengade 87 Odder

R. RANDERS
Maskin- og beholderfabrik
Tlf. 240 Odder

Murermestre
AXEL SØRENSEN & CO.
Tlf. 29 og 165 Odder

Konditor
H. C. PETERSEN
Tlf. 56 Odder Tlf. 56

Blikkenslagermester
JOHS. ANDERSEN
Tlf. 21 Odder

I/S HYDRAULICO
Odder

HADS HERREDS ÆGEXPORT
Odder

Krøluldsfabrikken »ANGORA«

Odder

ODDER LANDBOBANK
Aktieselskab

Odder Andels Svineslagteri

MOTORCOMPAGNIET
Aut. General Motors forhandler
Tlf. 540 Odder Tlf. 570

KRISTJAN JARLING
Revisor
Tlf. 255 Odder

**A/S KONSERVESFABRIKKEN
APPELLA**
Tlf. 241 Odder

CHR. LINNEBERG
Møbelfabrik
Odder

TEKNISK FORRETNING
v. J. J. Simonsen
Odder

GUNNER RAUPACH
Raupachs Gård
Tlf. Odder 85

**TRIKOHL RENSERIET
CITY**
Odder

Cigarhandler
SØREN PEDERSEN
Rosengade Odder

CARL PEDERSEN & SØN
vognmand
Odder

TH. CALMAR
entreprenør
Rosengade 61 Odder

Manufakturhandler
SVEND BONNESEN
Odder

SOLGARDS FARVEHANDEL
Tlf. 282
Rosengade 40 Odder

Købmand
CARL SØRENSEN
Odder

J. TORSTENSEN A/S
Tlf. 5 og 85 Malling

Aktieselskabet
HADSTEN MØLLE

enten blev forfulgt af tyskerne eller fordi alle muligheder for at komme tilbage til Sverige var spærret.

På den anden side var det under hele flygtningetiden mærkbart, at de danske flygtninge var begunstigede af den gennem arv og tradition udviklede specielt danske måde at tage tingene på. Den afværgende humor og den varme og ufanatiske indstilling tillod danskerne at bevare en smidighed og bøjelighed, som gjorde det mere smertefrit at indordne sig under de uvante forhold.

HVORNÅR KOMMER VI HJEM?

Det kunne skabe problemer for mange at skulle begynde på et uvant arbejde sammen med nye arbejdsfæller og under fremmede arbejdsforhold. Men der er dog ingen tvivl om, at flygtningetiden var vanskeligst at komme igennem for de flygtninge, der af forskellige årsager var henvist til at tilbringe størstedelen eller måske hele tiden i de særlige flygtningeforlægninger. En skildring af disse flygtninges kår og sindsstemning blev den gang givet af den kendte sangerinde fru Karin Juel. Hun aflagde besøg i næsten alle de danske forlægninger, og bagefter skrev hun i „Morgon-Tidningen“ en artikelserie om sine indtryk. Artiklerne tegnede et gribende billede af de mennesker, den svenske kunstnerinde mødte, og her skal gengives nogle uddrag:

„Uvirksomheden er særlig pinefuld. Blandt flygtningene findes mange ældre og gamle, der ikke kan tænke på at få noget arbejde. For dem bliver livet ensformigt, en stadig venten mellem radioaviserne fra London og Sverige til Københavner-aviserne, hvor man forsøger at læse mellem linjerne. Den evige uro og venten: Hvornår kommer vi hjem? — Tror De, det bliver til efteråret — til julen, i alt fald — „Det har slet ingen hast“ — Jo, man længes, længes, længes! Og man beder til og håber, at ventetiden ikke skal blive alt for lang. Undertiden forsøger man at finde sig i sin skæbne. Og tappert forsøger man at bære sine egne bekymringer og ikke tynde andre med dem. Hvor mange stille, tålmodige mennesker mødte jeg ikke på disse rejser!

Hvor megen virkelig heroisme så jeg ikke!

„De unge, der går og venter på arbejde, har det ikke let. Mange af dem har været sabotører. Livet, der forud var spænding nat og dag, er pludselig blevet hverdagsagtigt. Hjemme var al ting eventyr, farer, stadig risiko. Man følte, at man betød noget — man kæmpede for Danmark, for friheden, for retten til at leve. Så begyndte jorden at brænde under fødderne, man fik sin advarsel, levede en tid „under jorden“ — og så en nat af sted over sundet. Nu har livet mistet kuløren. Hvad skal man tage sig til? Om man blot kunne få et job — bare tjene lidt penge. Det er trist at gå og vente, og så hele tiden tænke på, at måske burde man alligevel være blevet i Danmark. Måske havde man ikke behøvet at tage af sted. Og så læser man i aviserne, hvorledes de lokaler, hvor man trykte sin illegale avis, er blevet gennemsoget af Gestapo, og en kammerat arresteret. Det kunne lige så gerne have været dig — ja, så var det vel alligevel bedst, jeg kom af sted.

„Det er underligt at sidde og se ud over alle disse ansigter, mens man spiller på guitaren og synger deres egne viser. Man kan se, hvorledes tanker og følelser kun halvt er med i sangen og teksten. Men minderne

kommer, og tankerne føres tilbage til Danmark. Og så fortaber man sig i sin længsel. Ansigtsudtrykket bliver lidt fraværende, og man lader folkevissens enkle varme som en mild brise føre en tilbage til hjemmet. Men er visen aktuell, berører den tidens forhold, eller synger den om kraft og mod og kampvilje, da får øjnene en anden glans. Man ser, hvorledes der bag om alt det milde, charmerende, elskelige, som er danskernes særpræg, findes en kraft, der ikke kan kues.“

MAN MÅ BEHERSKE SIG —

Karin Juel blev stærkt grebet af den skæbne, der havde ramt de danske jøder, og hun skildrede sit besøg i en ortodoks forlægning:

„Indtrykket af den ortodokse lejr var meget ejendommeligt, og jeg ville gerne være blevet et par dage for at få mere af det at se. Netop med tanke på de mange jødiske flygtninge har jeg lært mig tre viser på jiddisch. Da jeg skulle begynde min underholdning i denne lejr, så jeg mig forbavset om i salen. Der fandtes kun kvinder på nær forstanderen og en ung mand til. Alle mændene sad forsamlede i den til synagode indrettede sal, for jeg var kommet på en aften, hvor skrifterne skulle tolkes. Lidt efter lidt, efterhånden som dette var forbi,

— Den første række foran mig var fyldt af gamle, trætte, jødiske kvinder.

VIGGO MADSEN
Rådgivende ingeniør
Ellemarkvej 43 Århus
Telefon 4 08 88

C. CLAUSEN
DAMPSKIBSREDERI A/S
Århus
Telegr.-adr. SKIBSCLAUSEN
Telefon 3 28 44

K. KRISTOFFERSEN
Fragtgodsekspektionen
Århus Tlf. 2 26 53

H. C. JUNGES
KULIMPORT
Århus

JYDSK HÆRDERI A/S
Aabogade 27
Århus Tlf. 6 92 22

INDUSTRI TEKNIK
Aktieselskab
Århus

JYDSK PAPIRVARE A/S
Århus

PHØNIX-TRYKKERIET
Nørre Alle 46 Århus

GREGERS PETERSEN A/S
Århus

K. JUEL
Revisor
Århus

A/S WRIGHT, THOMSEN & KIER
Århus

JYDSK NEON A/S
Mejlgade 35 Århus Tlf. 2 03 40

C. HOFMAN & CO
Jern- & Stålförretning
Sønder Alle 35—37 Århus

R. FÆRCH A/S
Aaboulevarden 70 Århus

REKLAMEBUREAU LYRE A/S
Århus

DET DANSKE TRÆLASTKOMPAGNI
Aktieselskab
Århus

AARHUS MØRTEL CO A/S
Havnegade 24—26 Århus

LANDBOSPAREKASSEN i
AARHUS

AARHUS SAVVÆRK

kom også mændene ind og hørte på. Den første række foran mig var fyldt af gamle, trætte, jødiske kvinder, i hvis ansigter man kunne aflæse alle tiders håbløshed. Blandt dem fandtes kvinder, der var flygtet fra Rusland for snart tredive år siden. Under de danske viser lod de genkendende, men da de jiddische kom, kom også tårerne. „En fin gammel jødisk kvinde fortalte mig om sin flugt. Hun var stærkt sukkersyg og afhængig af en daglig insulin-dosis. Flere dage før flugten over sundet havde hun og nogle andre ligget gemt i skovene, og da hun endelig kom over til Sverige, kunne hun ikke gå oprejst, ikke tale og næsten ikke høre af mangel på insulin.

„En ung jødisk frue blandt de ortodokse fik samme morgen, jeg rejste, en forsendelse retur fra Theresienstadt. Dette plejede at have den sørgelige betydning, at de pågældende var døde. På hvilken måde? — Ja, der findes jo så mange. Hun var bleg og sammenbidt, da hun fortalte mig om det. Det var hendes søster, der var blevet deporteret. Den unge frue cyklede ned til postkontoret. Da hun kom tilbage, viste hun mig et ganske almindeligt frankeret brevkort med en kort hilsen fra hende og familien til søsteren i Theresienstadt. Ivrig for at søsteren skulle få denne hilsen så hurtigt som muligt, havde hun sendt den pr. luftpost. Men man må ikke sende luftpost til jøder i koncentrationslejr. Med egne øjne så jeg, at kortet var stemplet i Theresienstadt. Det havde været dernede, men sende det frem til et ensomt, ulykkeligt menneske, det gik ikke. Jeg kunne ingenting sige. Man bliver lammet af vrede — der findes ingen udtryk for, hvad man føler.“

„På et sygehjem, finansieret fra Amerika, ligger en lille, hjertesvag jødinde. I mere end tre år har hun været sengeliggende, plejet med omhu af sin datter og dennes mand. En nat brød Gestapo ind i deres hjem og tog datteren og manden med sig til en ukendt skæbne. Midt i deres grænseløse fortvivlelse fik de tid til at forklare disse gentlemen, at den gamle i sengen ikke kunne stå på sine ben. Svaret var blot, at så kunne hun ligge, hvor hun lå — det spillede ingen

rolle. Da barmhjertige naboer næste dag opdagede, hvad der var sket, tog de sig af hende. Havde de ikke gjort det, havde hun fået lov at ligge og sulte ihjel. Så blev hun skjult og senere ført til Sverige. Til hvad nytte, kan man sige. Ensom, syg og fortvivlet er hun. Men tro ikke, at hun klager. Med sin svage, næsten uhorlige stemme fortæller hun mig om sin skæbne, mens jeg sidder og holder hendes hånd. Der er ikke meget andet tilbage af dette lille menneske end to store, sorte, sorgfulde øjne.

„— Tal ikke om det, siger jeg. Det må være så svært — hvordan kan De være, som De er?“

„— Man må beherske sig, siger hun. Alle her er så ulykkelige. Alle har deres sorger og bekymringer. Man må ikke tynde dem med sine egne. Gudskelov, at jeg har kræfter til at beherske mig, siger hun og søger med blikket de små fotografier på natbordet. Jeg har haft et kort fra Theresienstadt for fire måneder siden, siger hun, tager kortet og holder det i hånden.“

BØGER

Jørgen Halck: **Sejrens sønner.**

286 sider. Thanning & Appel.

Jørgen Halck, der vil være kendt fra flere bøger om anden verdenskrig og fra nogle digtsamlinger, har med „Sejrens sønner“ villet skildre sine oplevelser som F. N. observatør i Nord-Indien.

Emnet er uhyre aktuelt og arbejdet som observatør er både et utaknemmeligt og farligt job. Imidlertid bliver man noget forstemt ved læsningen af bogen, ikke fordi forfatteren ikke er sympatisk og hans meninger ikke er rigtige, men fordi man savner den kunstneriske gnist, der skal gøre historier og det persongalleri troværdigt, der oprulles for øjnene af én.

Personskildringerne er for skematisk, for generelle og bogen skæmmes af en uhæmmet brug af store bogstaver. Handlingen er henlagt til opdigtede stater, der altid staves med

store bogstaver, ligesåvel som alle personernes titler, ordensdekorationer m. m. næsten altid bliver nævnt. Det virker trættende og let irriterende.

Bogens hovedperson er den danske F.N. observatør Erling Helmers, der let identificeres med forfatteren. Han er en ærlig og derfor desillusioneret mand. Præcis som de fleste modstandsfolk er blevet det efter krigen. I sine beskrivelser af ham er Jørgen Halck på hjemmebane og giver et storartet udtryk for hans følelser og tanker, men kommer noget til kort, når det gælder at gøre hans historier og oplevelser i forhold til andre personer og begivenheder så fængslende, at man tror på dem. Forfatteren skriver i sit forord, at bogen ikke stræber efter at være mere end en underholdningsroman. Set ud fra denne synsvinkel skal man læse den og glemme de, desværre, ikke så få irritationsmomenter.

MOGENS RYEFELT.

Per Ulrich:

Blandt Mexicos indianere.

Forlaget Tiden.

Hvad ved en almindelig gennemsnits-dansker om Mexico?

Det er sikkert ikke særlig meget, men man ved da, hvor landet ligger og at hovedstaden hedder Mexico City. Så foresvæver der også de fleste noget om spaniernes udplyndring af landet, men dermed er vist også alt sagt.

Når man har læst Per Ulrichs bog, ved man virkelig noget om Mexico, både i fortid og nutid.

Forfatteren rejste ikke rundt som turist, nej, han har virkelig levet mellem befolkningen og er kommet den nær ind på livet. Det er altså ikke overfladiske turistindtryk, der fylder bogen, man lærer Mexico at kende på godt og ondt; Mexico, der er landet med de rige muligheder, som altid er blevet udnyttet af fremmede.

Forfatteren tror på befolkningen og håber at det vil lykkes at befri landet for fremmede udnytttere.

Mexicos historie er præget af krige, grusomheder og revolutioner og landet er stadig vildt og primitivt.

**BRØRUP
SPAREKASSE**

ESBJERG KITTELFABRIK

**BLIKA JERN &
METALVAREFABRIK**

Tlf. 2017 A. Højvig Esbjerg

D.A.F. AFD. FABRIK

Esbjerg Tlf. 2847

FISKERNES FAGFORENING

Esbjerg Tlf. 3216

**VESTJYDSK DØRE- &
VINDUEFABRIK A/S**

Esbjerg

**AKTIESELSKABET
C. J. CHRISTENSENS
PAPIRHANDEL**

Esbjerg

**AKSEL HOLST
Maskinforretning**

Tlf. 24 Holsted st.

HOLSTED KORN

Tlf. 22 v. Poul Plett Holsted st.

CARL HANSEN
Stormgade 99 Automobilhandler Esbjerg

HENNING PEDERSEN
Esbjerg Værktøjsmagasin A/S
Tlf. 8040 Esbjerg

HUSTØMRERNES ANDELSSELSKAB
Tlf. 2388 - 2088 Esbjerg

ESBJERG NY ANDELSMEJERI

Telefon 1346

B. LETH PEDERSEN
Borggade 34 Civilingenør Tlf. 3271 Esbjerg

**HADS HERREDS
SPARE- OG LANEKASSE**
Odder

A/S GEORG NIELSEN
Odder

ANDERS LARSEN & SØN
aut. elektro installatører
Kongensgade 11 Esbjerg

**ODDER
BARNEVOGNSFABRIK**
Tlf. 100 Odder

**OVE SCHRØDER &
KARL HANSEN A/S**
Civilingeniører og entreprenører
Esbjerg

**HOTEL
ESBJERG
HØJSKOLEHJEM A/S**

**DAGBLADET
„SYDVESTJYLLAND“**
Esbjerg Tlf. 1863
For frihed og ret

**DANSK
ARBEJDSMANDS FORBUND**
Esbjerg T.

RESTAURANT „APPEL“
Tlf. 343 Esbjerg

HARALD NIELSEN
Kjoler en gros
Esbjerg

**ESBJERG
METALVAREFABRIK**
Hjertingvej 70

STRØMPEHUSET
M. Frederiksen
Kongensgade Esbjerg

ANTON REHKOPFF
Materialhandel
Esbjerg

REHKOPFF's FOTO
Esbjerg

**HANDELS- OG KONTOR-
FUNKTIONÆRERNES
FORBUND**
Esbjerg

**EJENDOMSKONTORET
„ENGLANDSHUS“** Esbjerg

HOTEL SPANGSBERG
Esbjerg

De mange mærkelige ruiner af fortidens pyramider og templer beskrives og man hører om den besværlige rejse mange strabadser, om regntid og tørketid, om slanger, skorpioner og andet giftigt kryb, om malaria, elendighed og fattigdom, men også om maleriske kirkefester og tyrefægtninger. Man læser om ophold i primitive indianske landsbyer og i millionbyen Mexico City, om rejser gennem tropiske jungler og farlige bjergbestigninger; jo, der sker noget i bogen.

Per Ulrich er ikke blot skribent, men også maler og tegner, og man får indtryk af, at han må skrive, male og tegne i en hvilken som helst situation. „Pigtraad“s læsere husker sikkert Per Ulrichs tegninger fra Sachsenhausen og Neuengamme.

Bogen er gennemillustreret med et utal af tegninger, og det synes som om strengen er blevet sikrere og kompositionerne mere afklarede. sikkert efter påvirkning af den primitive indianske folkekunst og det moderne mexicanske vægmaleri.

— — Det er i høj grad en læseværdig bog for den, der er interesseret i emnet og som forstår at værdsætte de malende skildringer af en fremmedartet natur og en særpræget befolkning.

OLAV HOLST.

Poul Trier Pedersen:

Ungarns frihedskamp

Samlerens forlag.

Begivenhederne i Ungarn, der ryttede verden i de sidste måneder af året 1956, er allerede ved at blive historie, og nu har den danske journalist Poul Trier Pedersen i bogform samlet sine indtryk og oplevelser fra de begivenhedsrige dage i Budapest.

Man kan sige, at verden standsede op og holdt vejret, da telegrammerne meldte om revolution i Ungarn, men

forventning og beundring blev til sorg og harme, da russerne den 4. november gik til angreb og med jernhård hånd slog oprøret ned.

Et øjenvidnes beretning må naturligvis give et bedre og klarere billede af begivenhederne end andenhandsviden kan gøre, og enhver, der ønsker at uddybe sin viden om det, der sker og kigge lidt bag kulisserne på den scene, hvor det store drama spilles, han må også læse bogen.

Forfatteren forklarer hele baggrunden for revolutionen og giver skildringer af de ledende personligheder på begge fronter; han har talt med mange ungarere og videregiver den menige mands syn på sagen.

Her har jerntæppet for en gangs skyld løftet sig lidt ved en fejltagelse, og det, man fik at se og høre, harmonerer ikke helt med den ny sovjetiske smilekampagne.

Selvom det måske kan være hårdt at sige det, så har blodbadet i Budapest dog også gjort sin gavn ved at fortælle verden om kommunismens mål og midler.

Mange delegationers studierejser i Sovjet og Kina med efterfølgende beejstrede taler og artikler er totalt ødelagt. Nu kan selv studerede folk blandt de hjemlige kommunister se, at det ikke er lutter idealisme og fredsduepolitik, der kommer fra Moskva. Sandheden kan være hård, men den er gavnlig.

Bogen indeholder desuden Ungarns historie i korte rids skrevet af Paul Holt. Man husker endnu så meget af sin skolelærdom, at man nikker genkendende til beretning om Attilas angreb og ungarernes kamp mod Mongolere og Tyrkere. Derimod har man vist ikke lært meget om den ungariske revolution i 1848 og kender ikke meget til navne som Kossuth og Petöfi, navne, der i dag står som symboler for de kæmpe ungarere.

Bogen, der er illustreret med et væld af fotografier fra kampene, slutter med en reportage over reaktionen herhjemme overfor de voldsomme begivenheder.

Olav Holst.

Hans Jørgen Lembourn:

Ved dagry.

Det Schönbergske forlag.

Lembourns nye bog er indledningen til en romanrække om besættelsen og tiden, der fulgte

„Ved dagry“ foregår umiddelbart for besættelsen og ender med 9. april 1940.

Hovedpersonerne er familien Sejr, der består af farmoderen, den gamle fru Sejr, hendes søn, radiofabrikanten Thorkild Sejr og hans tre unge sønner Johan, Kristian og Adam. Alle bor i en gammel villa ved søerne i København.

Karaktertegningen er et direkte oplæg til de roller, personerne kommer til at spille under besættelsestiden. Man aner, hvor de vil placere sig i kampen som følge af deres livsindstilling og karakter.

Handlingen sættes igang af kvinder, af den gamle herskesyge farmoder, af den unge pige, Annelise, der kommer i huset, og som sætter de mandlige beboere i effekt, samt af Marianne, en ung moderne pige, der er søster til en af de tre sønners kammerater.

De erotiske situationer i bogen er mere udpenslede end det kunne synes nødvendigt for bogens handling. Man har fornemmelsen af, at det teoretiske skal få husarnerne til at købe bogen. „Man merkt die Absicht und wird verstimmt“.

Ganske vist afsløres faderen og de tre sønners karakter og psyke netop ved de erotiske situationer, men eftertiden skulle ikke gerne få det falske indtryk, at årene 1940—45 var en erotisk besættelse. Der er dog ellers sprængstof nok i alt det, der skete i disse år.

Ind mellem bogens kapitler bringes som „mellemspil“ journalistiske tidsbilleder, der får En til at genopleve den mærkelige blanding af sorgløshed og ængstelse, der prægede denne tid. Senere tiders begivenheder har gjort disse beretninger om det officielle Danmarks uansvarlighed til en hård anklage.

Man må med spænding afvente de følgende bind om en tid, vi alle husker, men hvis enkeltheder måske allerede er ved at blive slørede.

Oscar Christensen A/S

Aabenraa — Haderslev — Varde
Kolding

KOLDING TRIKOTAGEFABRIK

Kolding

**FÆLLESFORENINGEN
FOR DANMARKS BRUGSFØRENINGERS
FABRIKKER, KOLDING**

Bertram Knudsen & Søn

SAXILDHUS
Aktieselskab
KOLDING

**A/S KOLDING
KULKOMPAGNI**

S. Winklers eftf. A/S

Kolding

Dansk Kafferisteri

Aktieselskab
Kolding

A/S SYDJYDSK TRÆLASTHANDEL

C. F. Müllers eftfl.
Kolding

Dansk Olie-Import A/S

Kolding

I/S DANA

SYDJYDSK ISCREAMFABRIK

Tlf. Kolding 1848

A/S MARIUS MOGENSEN

Kolding

HOPPE & CHRISTENSEN

Tlf. 1406
Kolding

**NORDISK
SKOLETAVLEFABRIK**

Kolding

VAGN JACOBSEN

Aut. Austin forhdl.

Kolding Tlf. 2157 - 2152

AKTIESELSKABET

Kaalunds Sæbefabriker

Kolding

Askov Højskole

SØREN THOMSEN

Bramminge

**NIELS THORSENS
TRÆLASHANDEL**

Bramminge

FR. LUMBYE

PAPIR EN GROS — PAPIRVAREFABRIK — BOGTRYKKERI

Kolding

Restaurant Palmehaven

Trocadero-Varieté

Kolding — Tlf. 892 - 893

A/S FRØCONTORET, KOLDING

(For undersøgt markfrø)

A/S TH. PETERSEN & CO.

Kolding

A/S SLOTSMØLLENS FABRIKKER

Kolding

ARP's MØBELLAGER

Buen 1

Tlf. 2108

Kolding

AUTOGAARDEN

Fynsvej 35

Tlf. 2527

Kolding

N. Reinholdt A/S

Lunderskov

N. A. Jørgensens Møbelfabrik

Bramminge

K. Baden Sørensen

ASKGAARD
PR. MALLING

**DEN SELVEJENDE
INSTITUTION ASK HØJSKOLE
PR. MALLING**

VAREHUSET
Torvet 5 Hans Jensen Tlf. 19
Odder

HANS MERRILD
Odder

POUL BENDIX SØRENSEN
snedkermester
Tlf. Odder 500

PETER JESSEN
Aabenraa

**A/S DANSK
PAHÆNGSVOGN-FABRIK**
Aabenraa

P. F. CLEEMANN
Skibsmæglerforretning
Aabenraa

**SVEND HOLM
NEM-RENGØRINGSMIDDEL**
Tlf. 21050 Aabenraa

PETER N. ANDRESEN
Boghandel Aabenraa

**AABENRAA
ISKREMFABRIKEN
MÆLKEFORSYNING**

„IRIS“
Medl. af: Sig det med blomster
Sønderborg Tlf. 2266

**CERES KORN- &
FODERSTOFFORRETNING**

AKTIESELSKAB

Aabenraa

Chr. P. Barsøe

AUTOMOBILER

Aabenraa

Tlf. 23366

Aabenraa Manufaktur A/S

FABRIKEN „ACORN“

HOFFGAARD A/S

Aabenraa

AABENRAA AUTOMOBILSELSKAB A/S

A/S C. ANDRESEN

Aabenraa

Sønderborg Bys Sparekasse

AABENRAA MARGARINEFABRIK

PAUL CHRISTIANSEN & SØN
Tlf. 23570 Haderslev

ULDVAREHUSET
Storegade 49
Tlf. 2904 Haderslev

A/S SEVERIN SCHMIDT
Papirvarefabrik - Papir en gros
Haderslev

**RUTEAUTOMOBIL-
AKTIESELSKABET**
for Haderslev amt og by

N. C. KLOSTER
Haderslev

ANDERS MORTENSEN
Elektro- og radioinstallatør
Tlf. 23253 Haderslev

**FODTØJSMAGASINET
ANKER HOLST**
Indeh. Emil Petersen Haderslev

A/S NICOLAI OUTZEN
Haderslev

**FANØ SPARE-
OG LANEKASSE**

Mejeribestyrer **H. RASMUSSEN**
Nordby - Fanø

HJERNDRUP ANDELSMEJERI
Christiansfeld

LUNDERSKOV MØBELFABRIK
R. Lorentzen

INTERNATIONAL TRANSPORT
H. P. Therkelsen
Krusaa . Telex 3313 . Tlf. 7 14 54

ARBEJDERNES BRØDFABRIK A/S
Haderslev — Tlf. 22256

Sønderjyllands Kreditforening

Haderslev

**AKTIESELSKABET HYDOR
KOMPRESSORFABRIK**
Haderslev Danmark

AKTIESELSKABET HANSBORG
(Haderslev Trælasthandel)

HOLM & MOLZEN A/S

Haderslev

HADERSLEV KUL- & KOKS-KOMPAGNI A/S

MICHELSEN & JACOBI
Haderslev

FANØ NAVIGATIONSSKOLE

AABENRAA KONFEKTIONSFABRIK
Søndergade 15 Tlf. 23739

Johann Viereck's Byggeforretning

v. ARENDT VIERECK
Guderup Tlf. 24

Kammeratskabsstævne i Fredericia

Søndag den 25. november 1956 ved 12-tiden samledes 45 tidligere hæftlinge fra Dessauer Ufer og Bullenhusen Damm på hotel „Landsoldaten“ i Fredericia.

Tanken om en sådan sammenkomst (for manges vedkommende den første efter løsladelsen i 1945) havde efterhånden taget form hos delingsfører Egon Nielsen, Viborg, som i slutningen af oktober udsendte forslag til en sammenkomst på et centralt sted i landet. 36 svarede omgående at de kom, og da flere af disse underrettede gamle kammerater, steg deltagerantallet. Vi kom fra alle egne af landet, og efter at vi havde hilst på hinanden, og for manges vedkommende prøvet at erindre et ansigt, som forlængst var glemt, og opfrisket gamle oplevelser fra Hamburg, gik vi ind til det veldækkede frokostbord. Her gik samtalerne videre med: „Kan du huske?“ „Hvordan kom du hjem?“ og „Hvornår?“, da mange jo ikke havde set hinanden siden hjemtransporterne begyndte. Mange oplysninger kom frem, og desværre kunne flere fortælle, at den eller den kammerat var død.

En af talerne syntes, at det var en udmærket ide at komme sammen på denne måde, men han syntes ikke, at det skulle ske hvert år, og det gav de fleste ham ret i. Der var selvfølgelig enighed om at mødes igen, og der blev foreslået 15-årsdagen for løsladelsen og evt. i Hamburg.

Ved 16-tiden begyndte københavnere at bryde op, og noget senere tog resten hver til sit. Vi var alle enige om, at det var en god idé med denne komsammen, og at vi ikke ville meste forbindelsen med hinanden. Lad os da mødes igen i 1960 og helst endnu flere næste gang — hvor det så bliver. Send flere adresser til Egon Nielsen, Skivevej 62 i Viborg, som sikkert igen vil arbejde for, at vi får nogle interessante timer sammen med gamle kammerater og lidelsesfæller.

—200.

JULESTUE i Dachau-Klubben

En rig og hyggelig aften.

Dachau-klubben havde en rigtig hyggeaften lige op mod jul, nemlig den 10. december i Admiral Gjeddes Gård. Vi havde kaldt den julestue, og vi kan sige, at der straks lige fra starten var den rigtige julestemning til stede.

Vi havde indbudt pastor Lænkholt til at tale. Han har nemlig selv været i Dachau. Lænkholt fortalte om sin egen tid i lejren, om præsternes jul dernede, om det at savne sine kære og om den gode danske jul, som kun de danske kender den, om SS-ernes uforstående, indsnævrede begreber derom, kort sagt: Lænkholt fik rørt ved vore tanker, fik julen ind i vore sind, og vi var meget glade for hans tale.

Så var der fælles kaffebord, og Dachau-klubbens „Tante Clara“ havde bagt 200 lækre æbleskiver. De var så varme, at de ligefrem dampede, og de var med til at sætte endnu mere kolorit på vor julestue.

Vi fik alt ialt en rigtig kammeratskabsaften med den ånd og tone, der er vor klub værdig.

Dachau-klubben benytter her lejligheden til at takke de damer, der gennem det nu svundne år som hyggespredere har sørget for det kulinæriske ved vore sammenkomster.

Samtidig sender klubben en hilsen til vore kammerater og medlemmer landet over, med ønsket om et rigtig godt nytår.

På bestyrelsens vegne

SKRÆDDEREN

☆

Seminarieforstander, cand. mag. Paul Holt, Århus, der er medlem af Kammeraternes Hjælpefonds bestyrelse, er blevet valgt til formand for Dansk Seminarieforening. Han var i forvejen formand for privatseminarieforeningen.

Paul Holt var under besættelsen fange i Vestre fængsel, Frøslevlejren og den tyske k-z-lejr Meppen.

Rift om pladserne på 4. maj kollegiet

Ca. 30 søger for tiden optagelse på 4. maj kollegiet i Esbjerg, hvor der for unge mænds vedkommende er en ventetid på omkring 18 måneder.

På kollegiet bor der i øjeblikket 57, men ca. 10 piger og 20 mænd venter på at komme ind. Der er dog mulighed for en lille lysning med hensyn til tilgangen, da et mindre antal, som læser på seminariet, til sommer skal op til eksamen — og derefter antagelig skifte bopæl.

Ingen entré til Frihedsmuseet

Det er hensigten, at staten skal overtage Frihedsmuseet når dets bygning, der i øjeblikket er under opførelse på Esplanaden, er indviet den 5. maj næste år. Undervisningsminister Julius Bomholt har nu anmodet finansudvalget om at give tilslutning til at dette sker således, at museet indgår under Nationalmuseets administration.

Driftsudgifterne er for det kommende finansår anslået til 58.000 kr., hvorfra ventes at gå ca. 5000 kr., som man regner med at få ind ved salg af kataloger, postkort m. v. Der vil ikke blive tale om entreindtægter, idet Frihedsmuseets præsidium og Nationalmuseet er enige om, at Frihedsmuseet bør være gratis tilgængeligt for alle.

Ethvert brev bør forsynes med vore smukke mærkater i farvetryk.

Vi har to at vælge imellem:

1. Bernadotte-mærkatet med hans billede.
2. Kammeraternes Hjælpefonds mærkat.

Begge mærkater foreligger i ark med 25 stk. a 10 øre og fås ved at indsende beløbet til giro 780, Kammeraternes Hjælpefond, St. Kannikestræde 10, København K.

De indkomne beløb går til fondets hjælpearbejde.